

Kettészakadt ország?

*Értékrendek, politikai vélemények, médiafogyasztás
összehasonlítása településtípusok szerint*

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2021. Május

ÖSSZEFOGLALÓ

- Magyarországon kivétel nélkül minden településtípus esetében többségében vannak azok, akik szerint rossz irányba mennek a dolgok Magyarországon.
- A saját élethelyzetük tekintetében még elégedetlenebbek a megkérdezettek: egyik településtípus esetében sem érte el a 15 százalékot azok aránya, akik úgy ítélték meg, hogy az elmúlt évek kormányzásának nyertesei közé tartoznak.
- A községeket leszámítva mindenhol magasabb azon válaszadók aránya, akik jobban örülnének, ha a következő választáson leváltanák a Fidesz-kormányt.
- Egyetlen közös ellenzéki listával szemben a kormánypártok már csak a községekben tudnának nyerni.
- A budapestiek közül legtöbben magukat liberális, szabadelvűnek gondolják, míg a vidéki településtípusok esetében a magukat erős nemzeti érzésűnek valló emberek vannak a legtöbben.
- A magyarok lakhelytől függetlenül erősen EU-pártiak és inkább a nyugati orientáció hívei.
- Szemben a fővárosiakkal és a megyeszékhelyeken élőkkel, a kisebb városokban és községekben egyelőre többségben vannak még azok, akik elégedettek a demokrácia állapotával, viszont nagyon szűk a különbség a két tábor között.
- Minden településtípus esetében a magasak a megélhetési költségeket és az alacsony fizetéseket tartják az ország legnagyobb problémáinak, amely után az egészségügyi ellátás alacsony színvonala következik.
- Az általános világnézettől függetlenül gazdasági szempontból az ország lakosságának többsége minden településtípus esetében inkább baloldali, egyenlőségpárti nézeteket vall.
- Médiafogyasztás tekintetében leginkább az online hírek olvasásában, valamint a köztvé nézettségében van számottevő különbség a különböző településtípusokon élők között.

BEVEZETÉS

A közvélekedés szerint a budapesti és a vidéki lakos sokban különbözik egymástól: előbbi liberális, utóbbi hagyománytisztelő és konzervatív, a világgal kapcsolatban pedig más és más dolgok különböző mértékben foglalkoztatják őket. A valóság ezzel szemben az, hogy számtalan ügy és probléma kapcsán sokkal inkább egyet gondolnak a különböző településtípuson élők, mint amit a sztereotípiák diktálnak. Ebből az a következtetés vonható le, hogy hogy sok esetben a politika az, ami széthúzza az embereket, nem pedig feltétlenül az identitás, az értékrend vagy pedig személyes meggyőződések egy-egy ügy kapcsán.

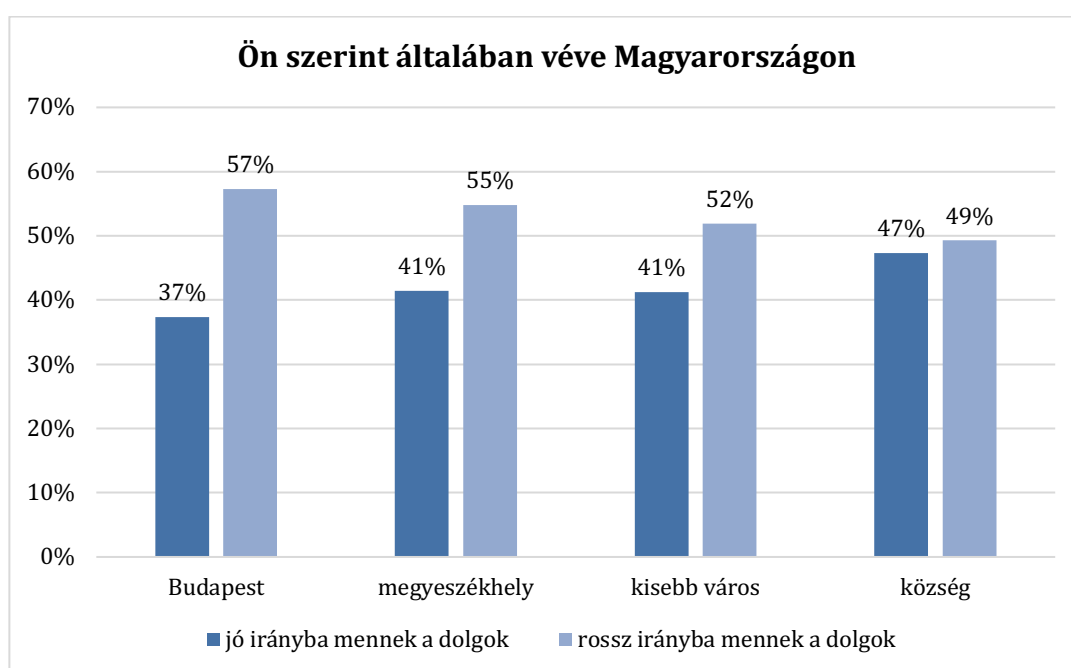
A Republikon Intézet alábbi elemzésében azt vizsgáltuk meg, hogy milyen hasonlóságok és különbségek jellemzik a fővárosban, illetve a különböző vidéki településtípusokon élőket. Fontos kiemelni azonban, hogy a vidék sem kezelhető homogén csoportként, így érdemes külön-külön is megvizsgálni, hogy mi a jellemző a kisebb városokban, a megyeszékhelyeken és a községekben élőkre.¹

---

¹ A kutatás nem, kor, településtípus, végzettség szerint az ország felnőtt lakosságára reprezentatív, 5000 fős minta alapján, személyes megkérdezéssel készült 2021. január 8. és február 4. között. Az adatfelvételt a Závecz Research végezte.

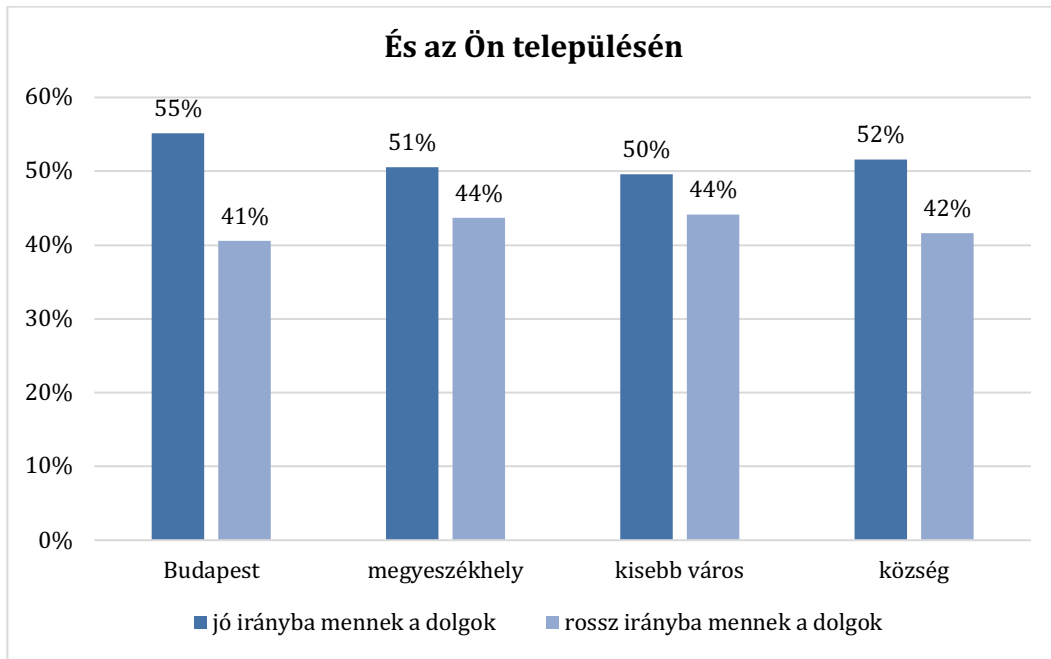
AZ ORSZÁG HELYZETÉNEK MEGÍTÉLÉSE

Bár a nagyságrendekben van különbség, minden településtípus esetében többségében vannak azok, akik szerint rossz irányba mennek a dolgok Magyarországon. A legelégedetlenebbek a budapestiek (57 százalék), őket követik a megyeszékhelyen élők (55 százalék), majd a kisebb városokban élők (52 százalék). Egyedül a községek esetében nincsenek abszolút többségben azok, akik szerint rossz irányba mennek a dolgok az országban (49 százalék), és nem sokkal maradt le az elégedetlenekektől a pozitív választ adók 47 százalékos aránya sem (1. ábra).

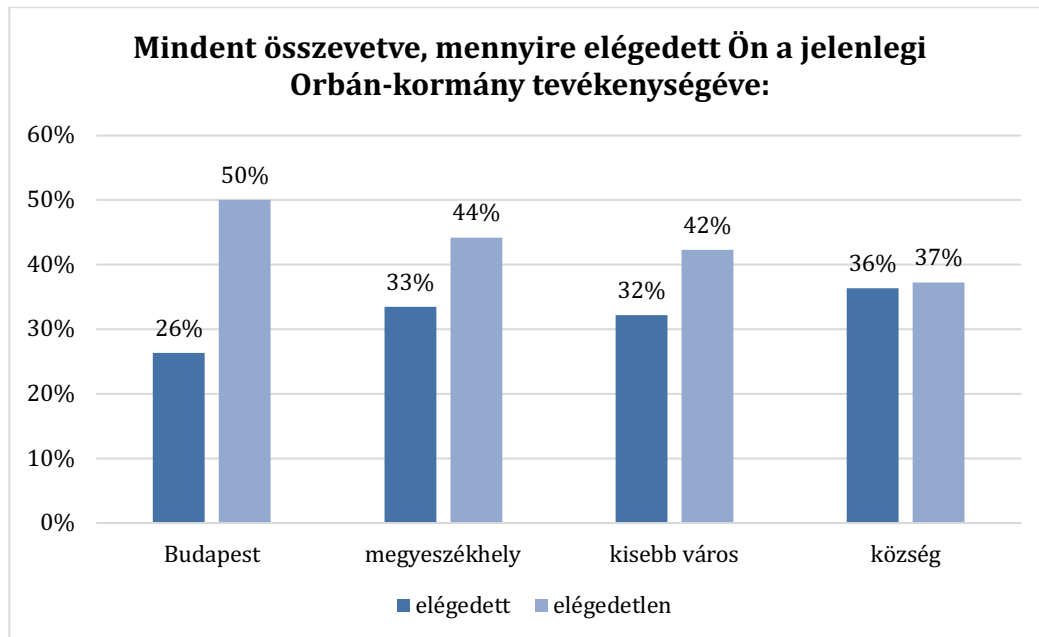
1. ábra - Az ország helyzetének megítélése

Ettől eltérően minden csoportban láthatóan elégedettebbek a saját településük irányával a megkérdezettek. A legélesebb különbség Budapest esetében figyelhető meg: míg az országos folyamatokkal kapcsolatban mindössze a megkérdezettek 37 százaléka nyilatkozott pozitívan, addig a fővárosban tapasztaltakkal 55 százalék (2. ábra).

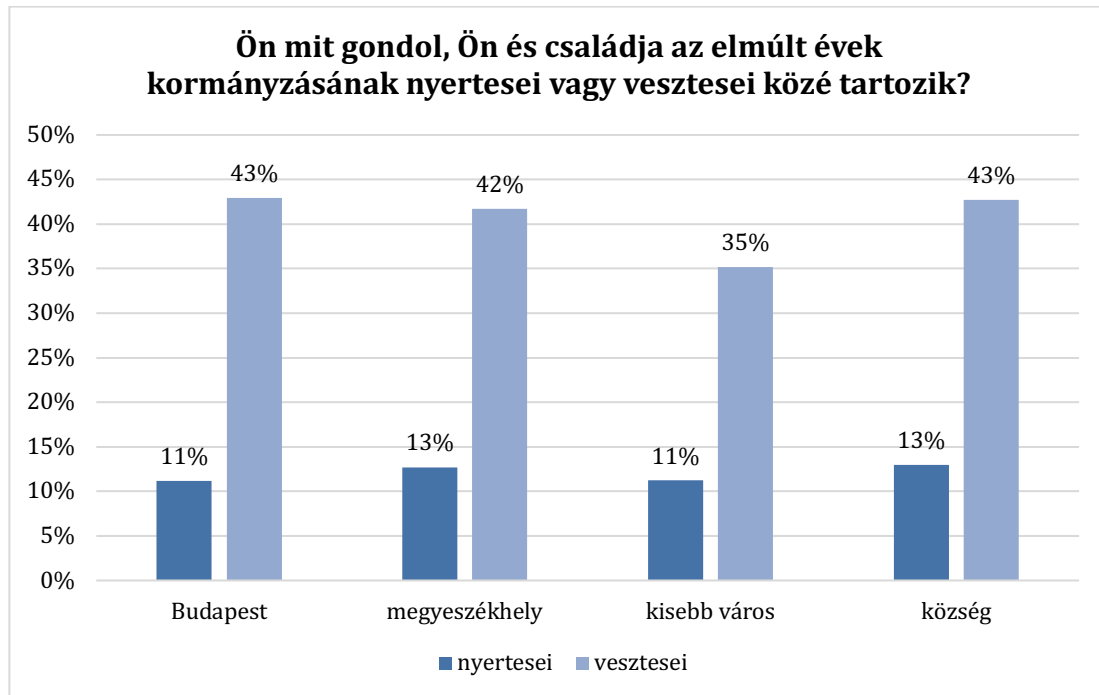
2. ábra - Milyen irányba mennek a dolgok helyben

Az Orbán-kormány munkájával a fenti tendenciáknak megfelelően a fővárosban élők a legelégedetlenebbek (50 százalék), míg a községekben élők a legelégedettebbek (36 százalék), de az ő körükben is többségben vannak az elégedetlenek az elégedettek arányával szemben (37 százalék). A megyeszékhelyeken és a kisebb városokban élők körében nagyjából azonos arány született: előbbiben 44 százalék elégedetlenek és 33 százalék elégedettek aránya, míg utóbbiban 42 és 32 százalék (3. ábra).

3. ábra - Elégedettség az Orbán-kormánnyal

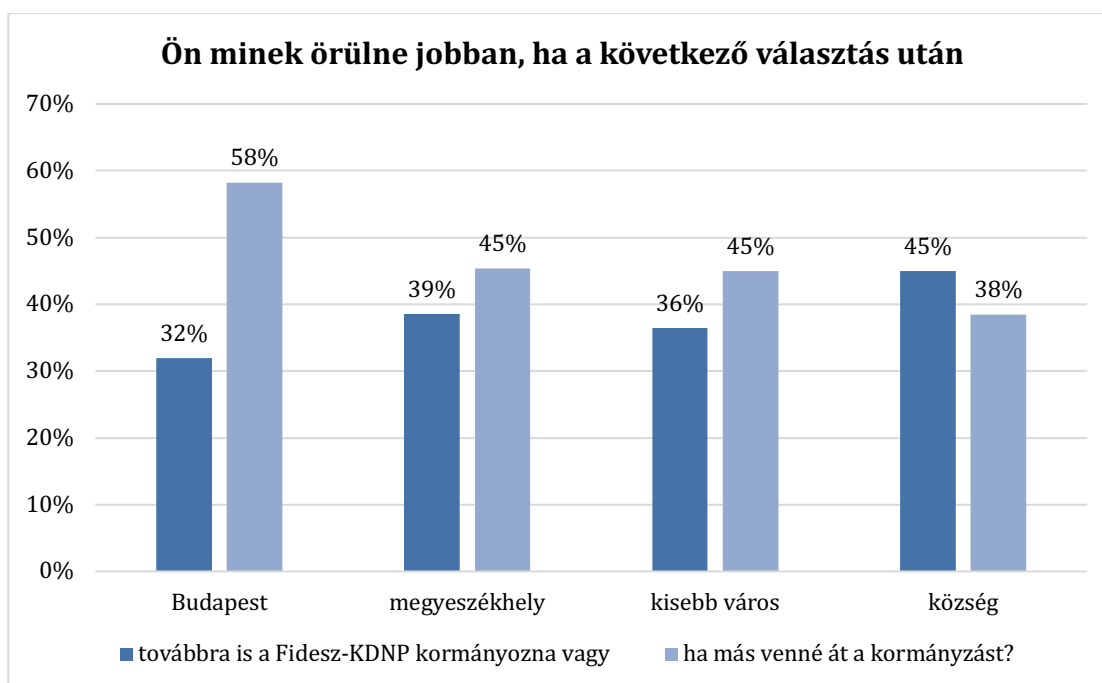
A kormánypártok szempontjából még rosszabb eredményt kapunk, ha azt vizsgáljuk, mennyien gondolják magukat és családjukat az elmúlt évek kormányzásának nyerteseinek, ez a szám ugyanis egyik településtípus esetében sem haladta meg sokkal a tíz százalékot (4. ábra).

4. ábra - Mennyien nyertesei az elmúlt évek kormányzásának

PREFERENCIÁK A KÖVETKEZŐ VÁLASZTÁSSAL KAPCSOLATBAN

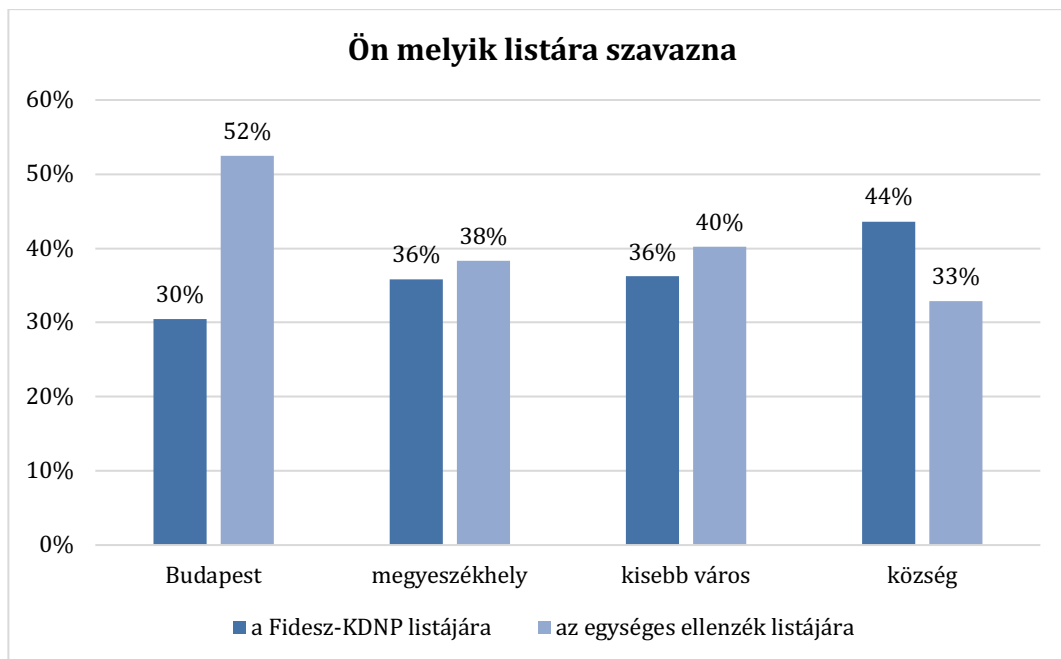
Ami a kormányváltás kérdését illeti, a településtípusok közül már csak a községekben élők szeretnék, ha 2022 után is a Fidesz-KDNP kormányozna. Mind a fővárosban, a megyeszékhelyeken és a kisebb városokban is többen vannak azok, akik jobban örülnének, ha a következő választáson leváltanák az aktuális kormányt. Viszont ahogy az a 6. ábrán látszik, Budapesten egyértelműen a legnagyobb és legstabilabb különbség a két tábor között: több, mint 25 százalékkal a különbség a kormányváltást akarók javára. A többi településtípus esetében kisebb ez az eltérés, de az 5 százalékos esetekben is mindig meghaladja (5. ábra).

5. ábra - Preferenciák a következő választással kapcsolatban

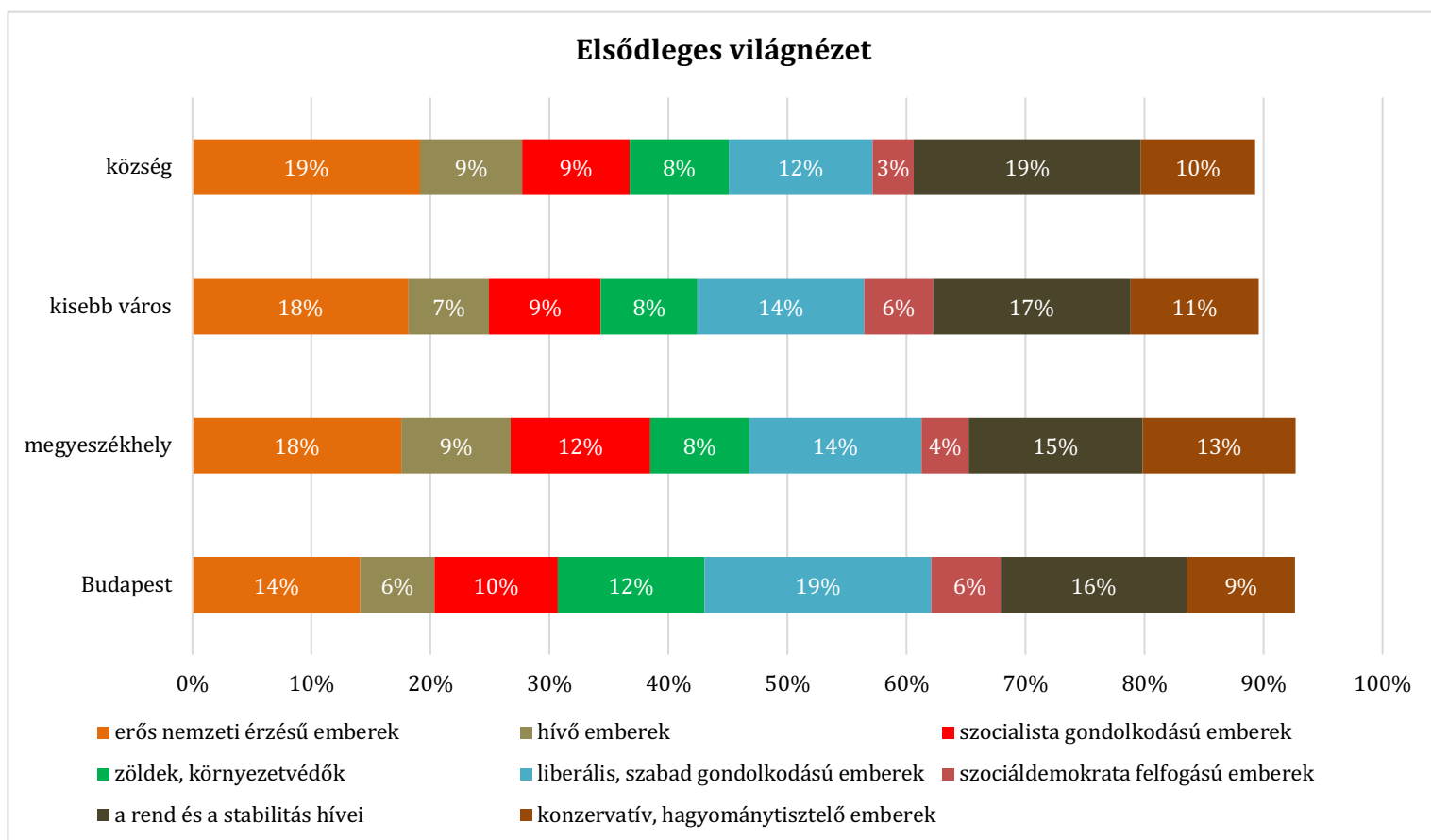
Ha a közös ellenzéki lista támogatottságát nézzük, akkor szintén csak a községek esetében vezetnek a kormánypártok. Viszont a megyeszékhelyek és a kisebb városok esetében sokkal szorosabb már a két tábor közti verseny, mint az előbbi kérdésnél, a községben élők esetében pedig kinyílt az olló a kormánypártok javára. A közös ellenzéki listán szereplő pártoknak tehát a kistelepüléseken van még teendőjük a kormányváltást kívánók bizalmának elnyerése érdekében. (6. ábra).

6. ábra - A közös ellenzéki lista támogatottsága a kormánypártokéval szemben

VILÁGNÉZET, ÉRTÉKRENDEK

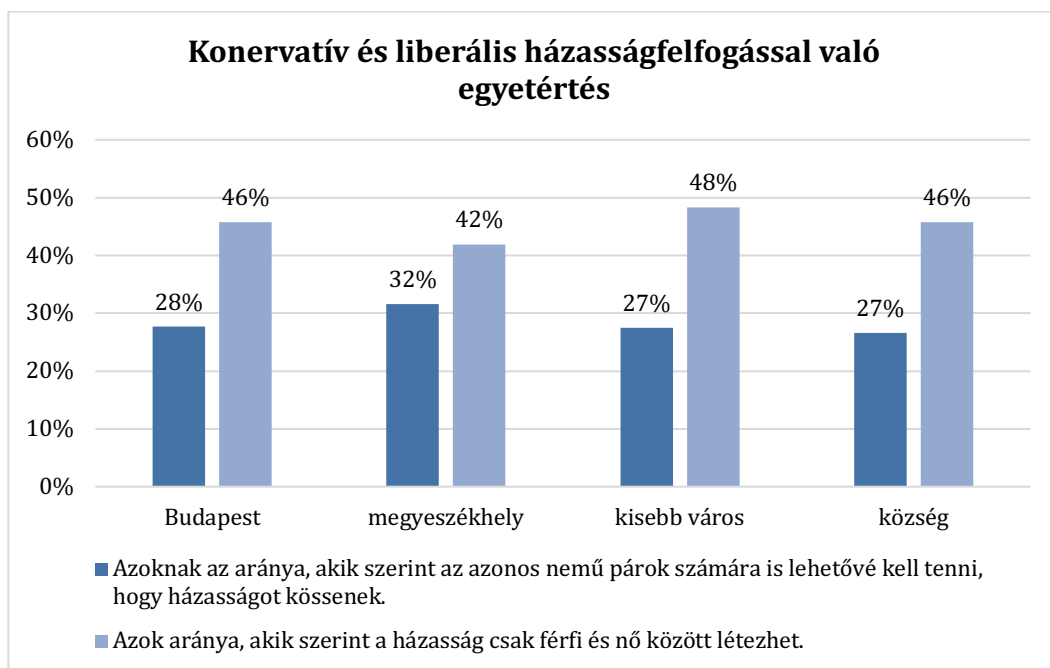
Míg Budapesten kívül minden településtípus esetében a magukat erős nemzeti érzésűnek valló emberek (18-19 százalék), addig a fővárosban a liberális, szabad gondolkodásúak (19 százalék) vannak a legtöbben. Utóbbi opciót a vidéki településtípusok esetében a megkérdezettek 12-14 százaléka jelölte meg, ami egységesen a harmadik helyre volt elég a listán. Szemben a vidéki dominanciával, a fővárosban a magukat erős nemzeti érzésű embernek vallók arányaiban csak a harmadik legnagyobb csoportot alkotják (14 százalék). Második helyen mind a főváros, mind vidék esetében a rend és a stabilitás hívei vannak. Budapesten mondják magukat legnagyobb arányban zöldnek (12 százalék), de a vidék esetében is majdnem mindenhol eléri már a 10 százalékot ez a csoport. Mind a négy vizsgált csoportban a kegyesebben szociáldemokratának vallották magukat

7. ábra - Elsődleges világnézetek megoszlása a különböző településtípusokon

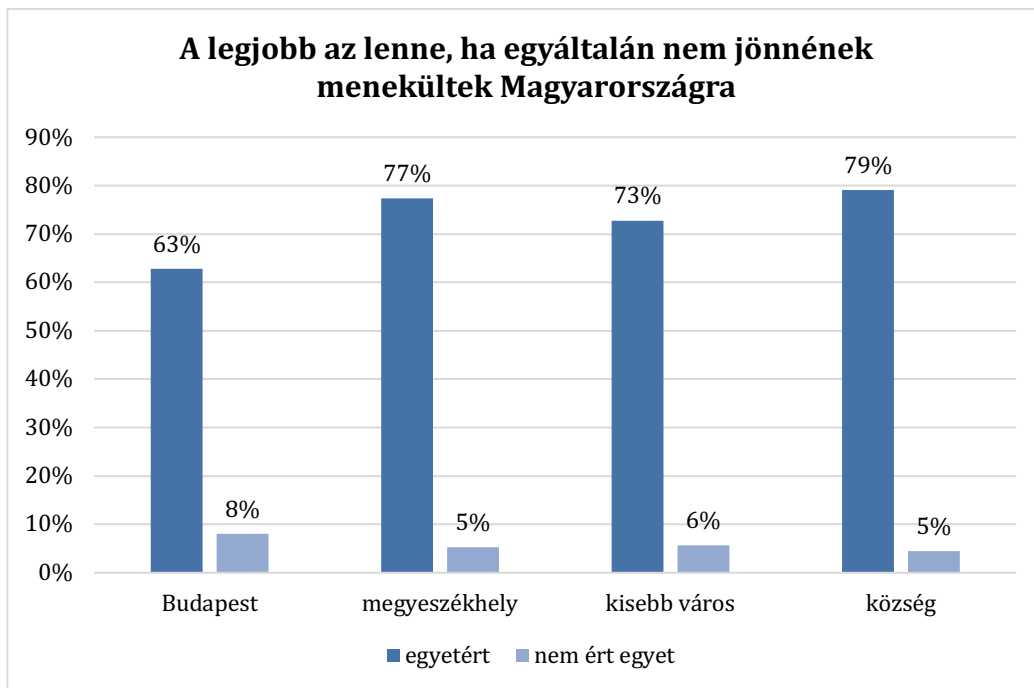
Összességében véve tehát elmondható, hogy világnézet kapcsán minden településtípus esetében erős a dominanciája a kormánypártok által gyakran hangoztatott értékeknek, vagyis a nemzetnek, a konzervativizmusnak, a vallásnak és a rendpártiságnak.

Annak ellenére, hogy Budapesten vallják magukat a legtöbben liberálisnak, a melegházasság elfogadása kapcsán nincs szignifikáns eltérés a fővárosiak és a vidéken élők véleménye között: átlagban tíz válaszadóból három vall ebben kérdésben liberális nézeteket. A várakozásokkal ellentétben Budapest még csak nem is a legtoleránsabb ebben a kérdésben, a megyeszékhelyeken magasabb arányban támogatják a melegházasságot, mint a fővárosban élők (32 százalék, míg Budapesten 28 százalék, a többi településtípus esetében 27 százalék).

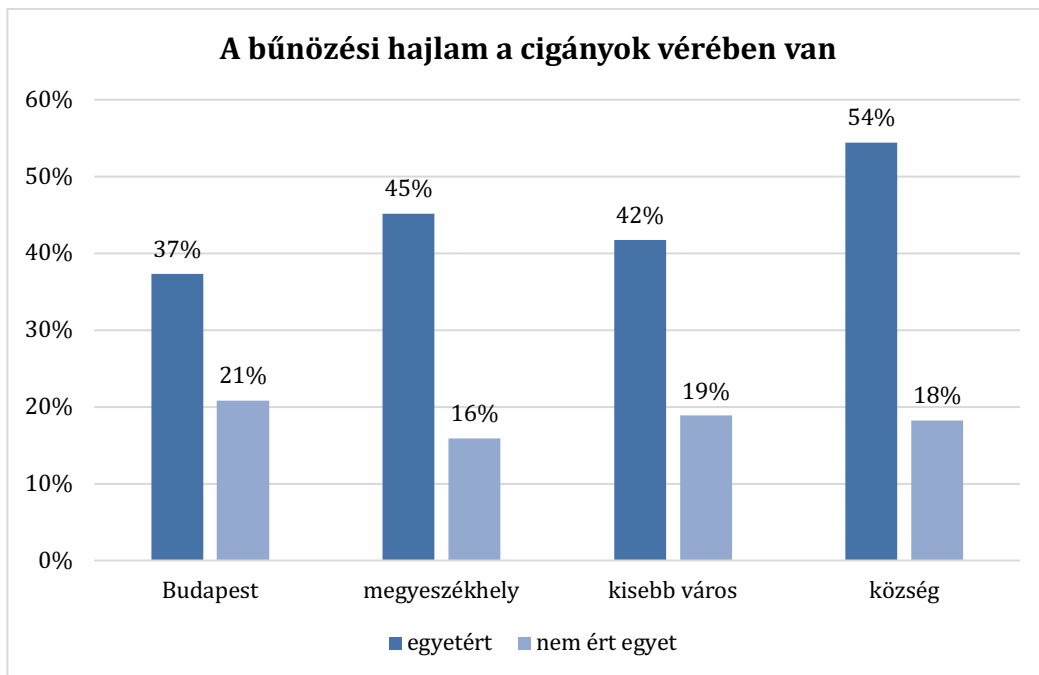
8. ábra - Házasságról alkotott vélemények

A menekültek befogadásával kapcsolatban azonban a budapestiek a legelfogadóbbak, bár körükben is nagyon magas arányban – 63 százalékban – értenek egyet azzal az állítással, hogy az lenne a legjobb, ha egyáltalán nem jönnének menekültek Magyarországra. Ebben a kérdésben a községekben a legelutasítóbbak, tízből majdnem 8 megkérdezett osztja ezt a véleményt (9. ábra).

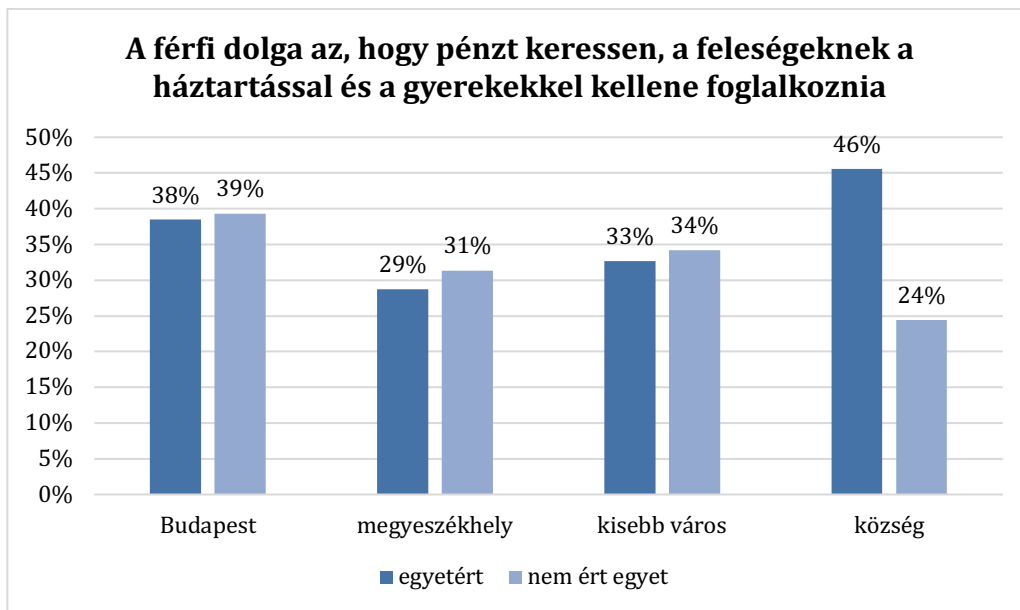
9. ábra - Menekültekről alkotott vélemények

A romákkal kapcsolatban is a községben élők voltak a legelítélőbbek. Azzal az állítással, hogy a bűnözési hajlam a cigányok vérében van esetükben a válaszadók több, mint fele egyetértett (54 százalék). Budapesten vélekednek így a legkisebb mértékben (37 százalék), viszont minden településtípus esetében igaz, hogy többen vannak azok, akik inkább osztják ezt az állítást, mint ahányan ellenzik azt.

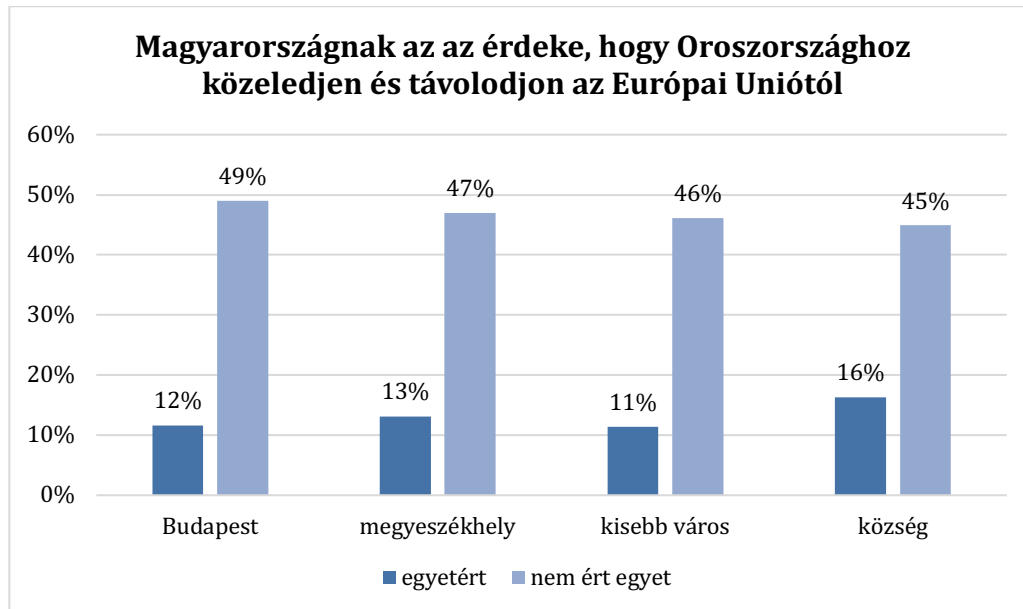
10. ábra – A cigányság és a bűnözés közti kapcsolat megítélése

A hagyományos családképpel, amely szerint a férfi dolga az, hogy pénzt keressen, a feleségeknek a háztartással és a gyerekekkel kell foglalkoznia a községekben élők azonosultak a leginkább. Csak ebben a csoportban voltak többségében azok, akik egyetértettek ezzel az állítással, körükben majdnem minden második megkérdezett vélekedett így (46 százalék szemben 24 százalékkal).

11. ábra - A férfi és a nő szerepének a meghatározása a háztartásban

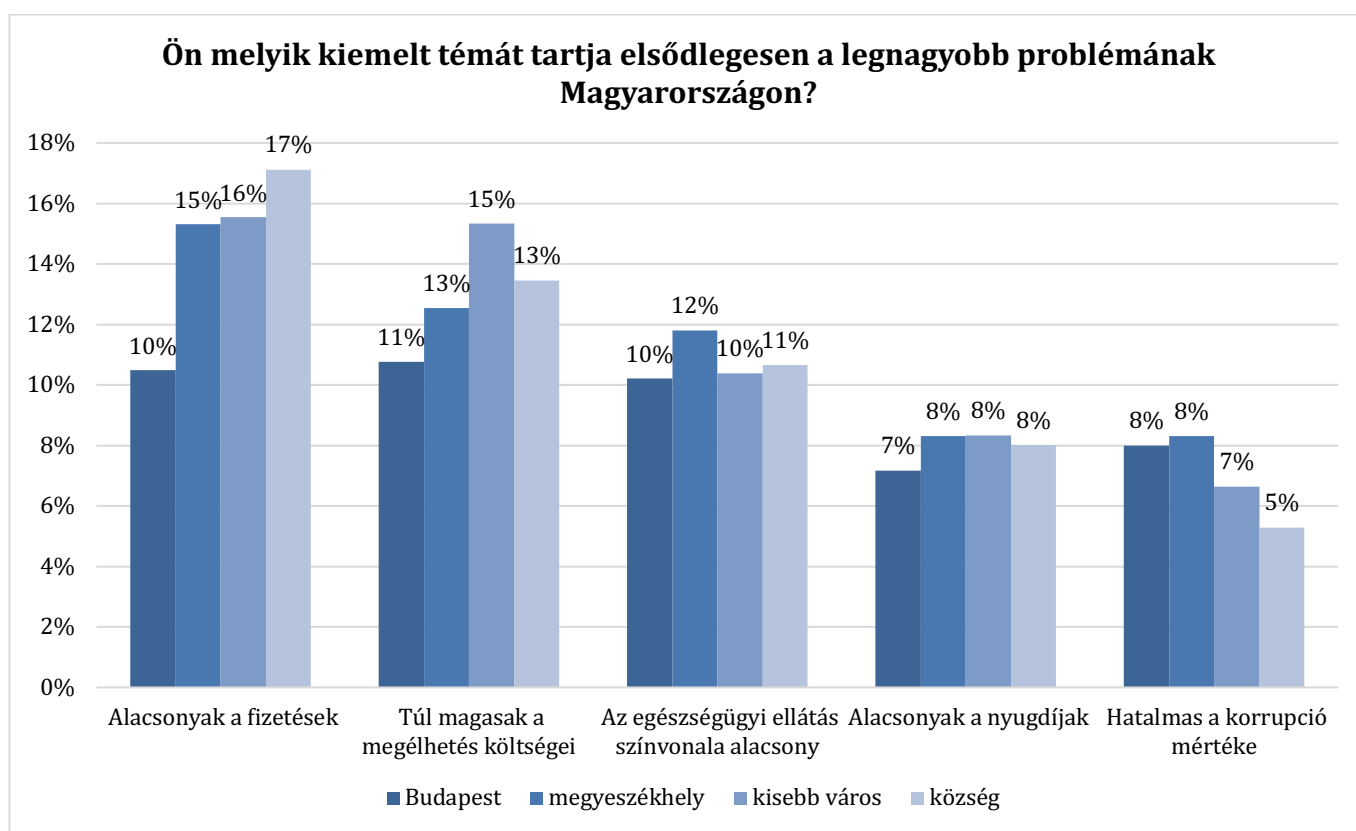
Geopolitikai tekintetben a magyarok lakhelytől függetlenül erősen EU-pártiak és egyértelműen a nyugati orientáció hívei. Az Oroszországhoz való közeledés és az Európai Uniótól való távolodás politikája egyik településtípus esetében sem népszerű.

12. ábra - Az ország Európai Unióval és Oroszországgal kapcsolatos viszonyának megítélése

PROBLÉMATÉRKÉP

Ma Magyarországon a magas megélhetési költségeket, valamint az alacsony fizetéseket tartják a legnagyobb problémának. Megfigyelhető azonban, hogy a mindennapos megélhetéssel kapcsolatos problémák általában kisebb arányban jelennek meg fővárosban. Lakóhelytől függetlenül, egységesen a harmadik leg súlyosabbnak megjelölt probléma az egészségügyi ellátás alacsony színvonala. Az alacsony nyugdíjak problémája is elől helyezkedik el a listán, és nagyjából azonos mértékben foglalkoztatja a különböző településtípusokon élőket.

13. ábra - Mi ma Magyarországon a legnagyobb probléma

A korrupció is bekerült az öt legfontosabb probléma közé. Lakóhelytől függetlenül a megkérdezettek nagyjából fele egyetértett azzal az állítással, hogy a korrupció mértéke olyan nagy, hogy ez hátráltatja az ország gazdasági fejlődését. Viszont a válaszadók közel ugyanekkora része azzal is egyetért, hogy a korrupciónál ma jóval nagyobb problémák is vannak Magyarországon.

Egy-egy probléma kapcsán kivehető, mely gondok jellemzőbbek inkább egy-egy lakóhely estében. A magas lakásárakat és a drága lakhatást például a budapestiek jelölték meg a

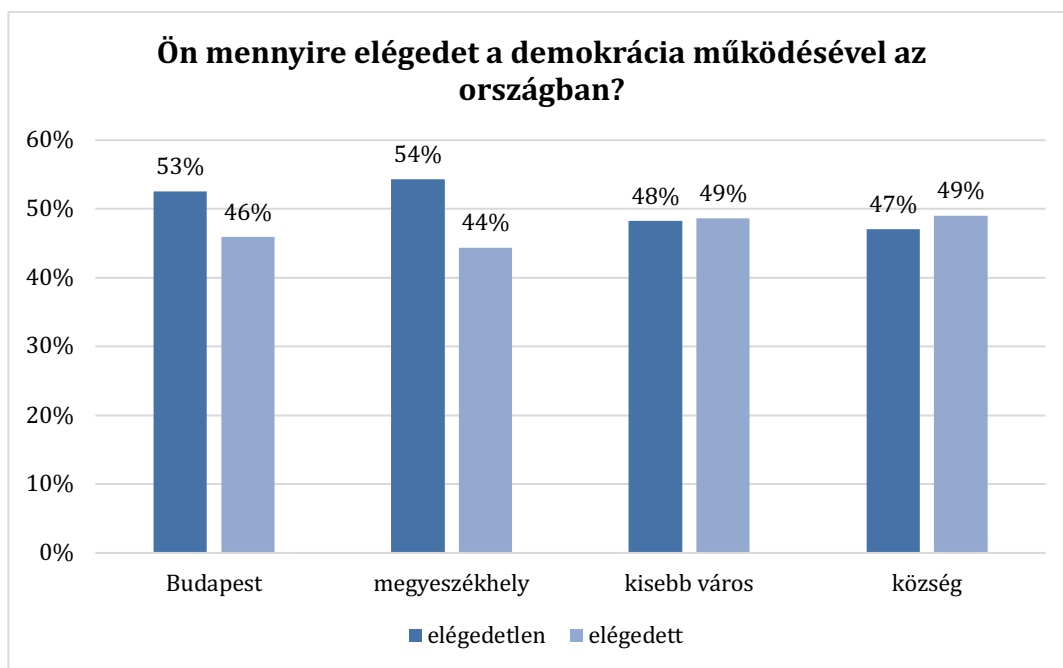
legnagyobb arányban problémaként, míg a községben élők tartanak a leginkább attól, hogy munkanélkülivé válnak.

Nagyon magas volt minden településtípus esetében azoknak az aránya, akik egyetértettek azzal az állítással, hogy a klímaváltozás az egyik legnagyobb veszély az országra nézve – ezt lakóhelytől függetlenül a megkérdezettek nagyjából kétharmada nyilatkozta –, az ország elsődleges problémái között viszont a nagy többség mégsem említette azt a tényt, hogy nem teszünk eleget a klímaváltozás ellen.

Bár az oktatással kapcsolatos gondok gyakran napirenden vannak mind a médiában, mind a közbeszédben, az oktatás alacsony színvonalát azonban kevesen említették az ország legfontosabbnak tartott problémái között. A vidéki településtípusok esetében ráadásul megelőzi prioritásban a menekültek országba áramlásától való félelem még úgy is, hogy 6 évvel a migrációs válság után jelentős mértékben visszaszorultak az ezzel kapcsolatos aggodalmak.

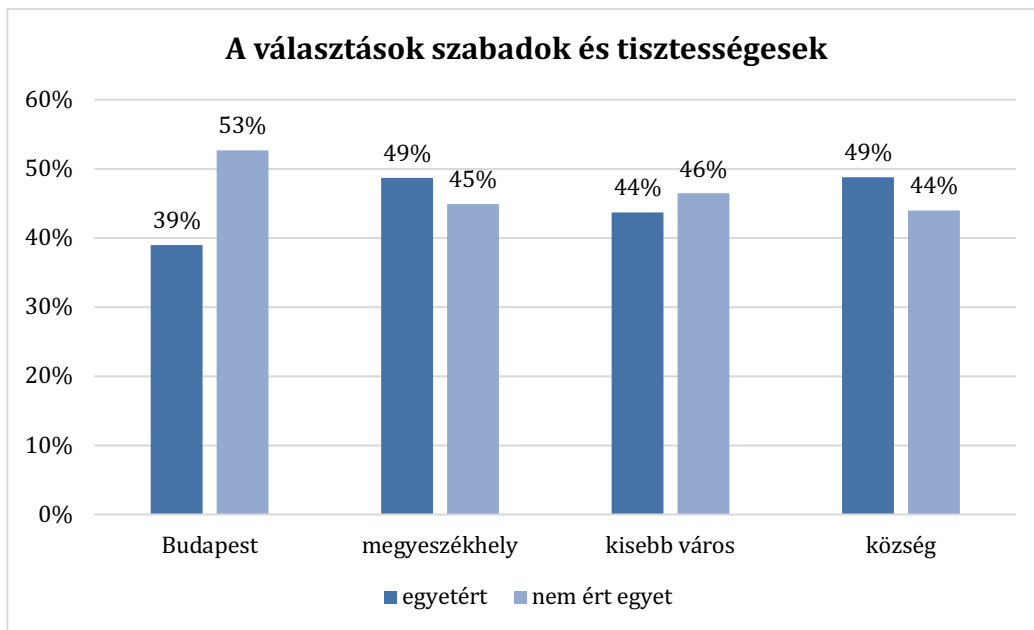
DEMOKRÁCIA, SZABADSÁGJOGOK, TERJESZKEDŐ HATALOM

A hazai demokrácia működésével kapcsolatban Budapesten és a megyeszékhelyen élők esetében egyértelműen többségben vannak az elégedetlenek. A megyeszékhelyen élők a legborulátóbbak, kevesebb, mint felük, csupán 44 százalékuk elégedett valamilyen mértékben a hazai demokrácia működésével, míg az elégedetlenek 10 százalékkal többen vannak (54 százalék). Hasonló az arány a fővárosiak körében is: esetükben 53 százalék az elégedetlenek aránya, míg 46 százalék az elégedetteké. Szemben a fővárosiakkal és a megyeszékhelyeken élőkkel, a kisebb városokban és községekben egyelőre többségben vannak még azok, akik elégedettek a demokrácia állapotával, viszont nagyon szűk a különbség már a két tábor között (48-49, illetve 47-49 százalék).

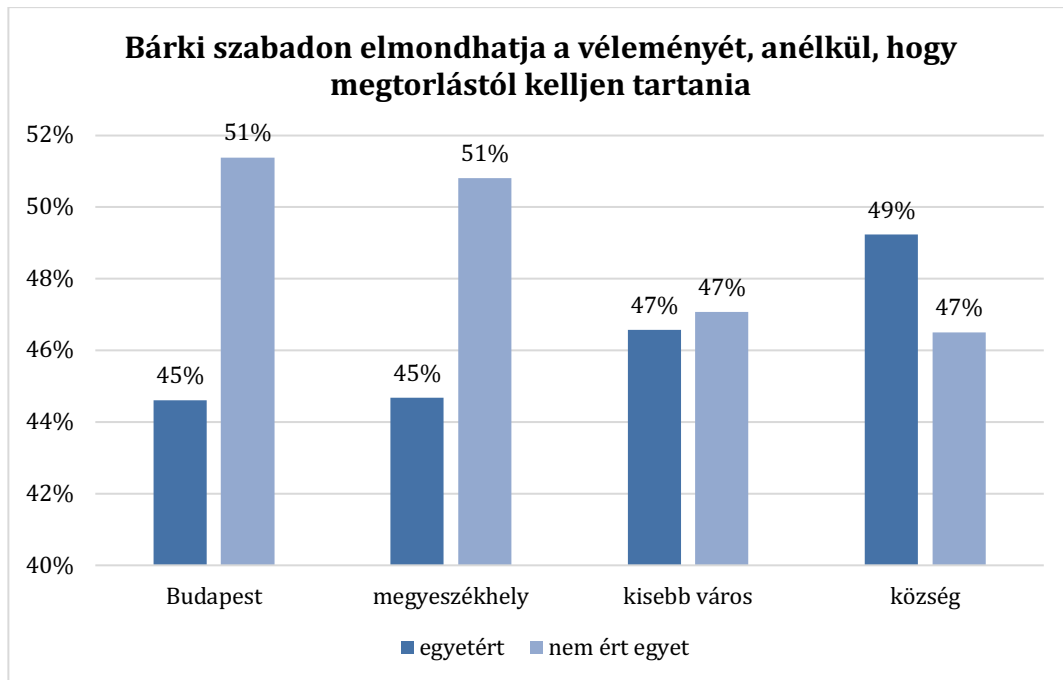
14. ábra - Elégedettség a demokrácia működésével

Szemben a többi településtípussal, a budapestieknek abszolút többsége nem ért egyet azzal az állítással, hogy a hazai választások szabadok és tisztességesek lennének (53 százalék). A többi településtípus esetében is magas ez az arány, viszont a megyeszékhelyeken és községekben élők szűk többsége még egyetért a fenti állítással (15. ábra).

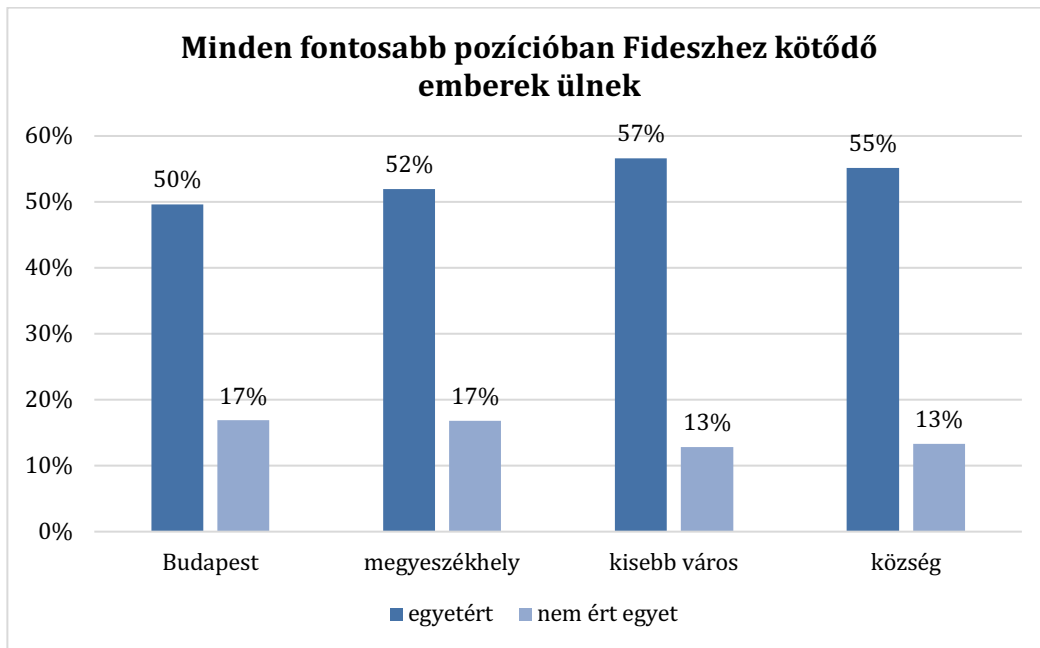
15. ábra - A választások szabadságának és tisztességének a megítélése

A szólásszabadság tekintetében a budapestiek és a megyeszékhelyeken élők szerint legrosszabb a helyzet: 51 százalékuk vélekedik úgy, hogy nem mondhatja el bárki szabadon a véleményét anélkül, hogy megtorlástól kelljen tartania. A kisebb városokban ugyanannyian értenek egyet ezzel az állítással, mint ahányan nem (47-47 százalék), amíg a községekben a szűk többség még úgy gondolja, hogy bárki szabadon elmondhatja a véleményét bármiféle retorzió nélkül (49 százalék szemben 47 százalékkal).

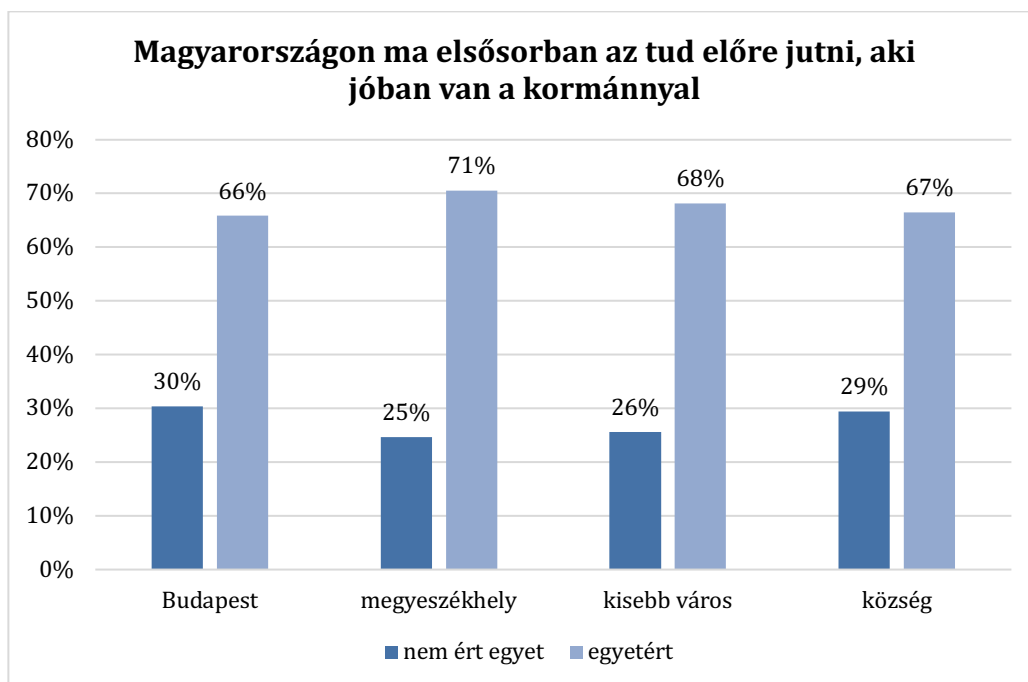

16. ábra - A szólásszabadság helyzete Magyarországon

A kormánypártok hatalmi terjeszkedését lakóhelytől függetlenül jelentősnek tartják a megkérdezettek. A többség mindenhol egyetért azzal, hogy a Fidesz állampártként működik és minden fontosabb pozícióban, így a cégek élén is a Fideszhez kötődő emberek találhatók (17. ábra). Azzal az állítással pedig, hogy Magyarországon ma elsősorban az tud előre jutni, aki jóban van a kormánnyal, még nagyobb az egyetértés: a budapestiek közel kétharmada, a különböző vidéki településeken élők pedig több, mint kétharmada gondolja így (18. ábra).

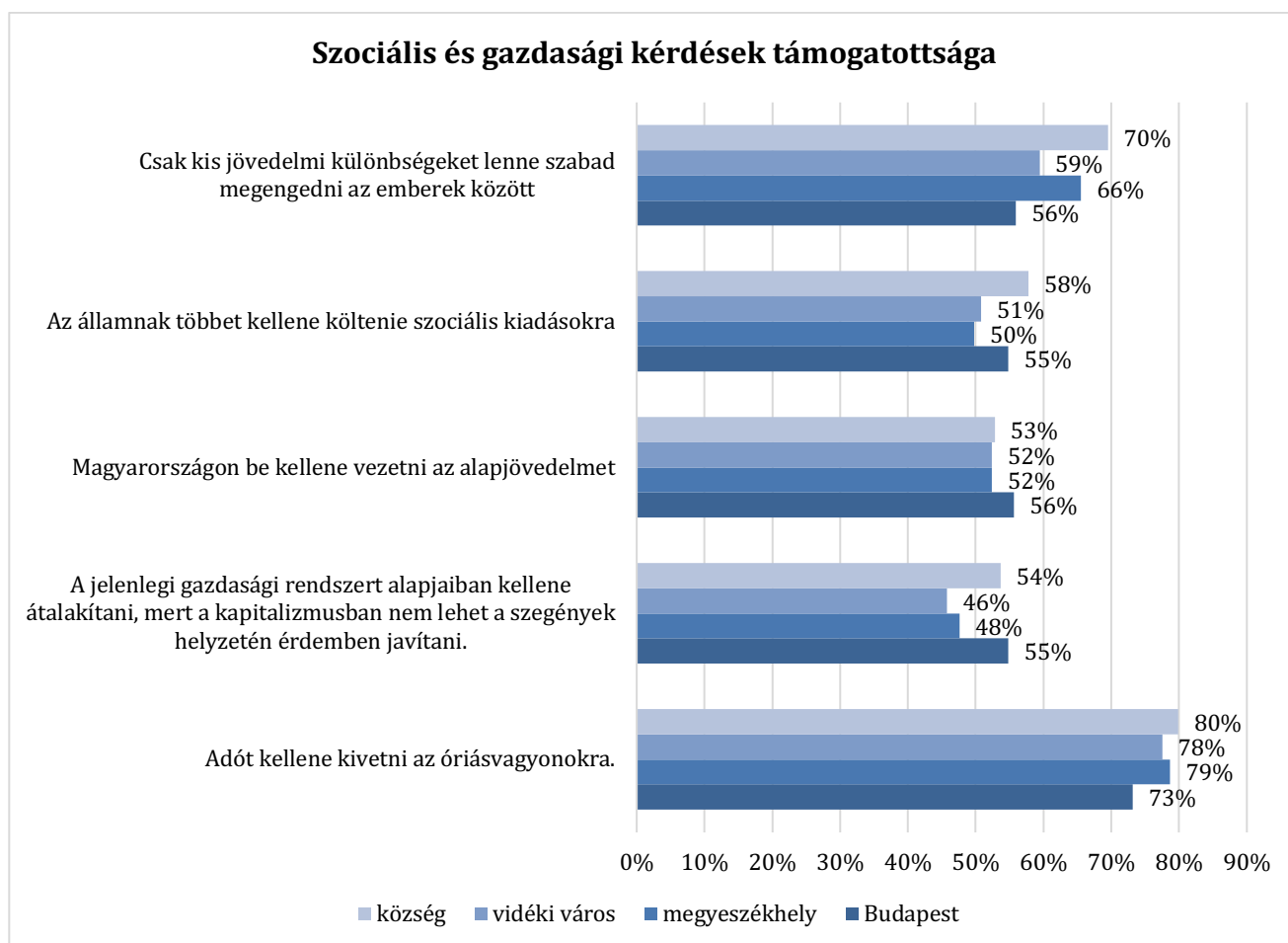
17. ábra - A Fidesz hatalmi térnyerése a fontosabb pozíciókban

18. ábra - Mennyire szükséges az előrejutáshoz a kormányhoz közeli viszony

SZOCIÁLIS ÉS GAZDASÁGI KÉRDÉSEK

Szociális és gazdasági szempontból az ország lakosságának többsége településtípustól függetlenül inkább egyenlőségpárti, baloldali nézeteket vall annak ellenére, hogy elsősorban nem szocialista gondolkodásúnak vagy szociáldemokrata beállítottságúnak definiálták magukat.

19. ábra - Szociális és gazdasági kérdések támogatottsága

A budapestiek és a községekben élők értenek leginkább egyet azzal az állítással, hogy a jelenlegi gazdasági rendszert alapjaiban kellene átalakítani, mert a kapitalizmusban nem lehet a szegények helyzetén érdemben javítani (55, valamint 54 százalék), de magas ennek a véleménynek a támogatottsága megyeszékhelyeken és a kisebb városokban élők körében is (48, illetve 46 százalék).

Az összes településtípus esetében a vagyonadó kivetésének a legnagyobb a támogatottsága. Legmagasabb arányban a községekben élők pártolnának egy ilyen intézkedést, körükben a megkérdezettek 80 százaléka nyilatkozott így. A településtípusok

közül Budapesten támogatnák legkevesebben az óriásvagyonok megadóztatását, de körükben is nagyon magasnak mondható, 73 százalékos elfogadottsága lenne ennek az intézkedésnek.

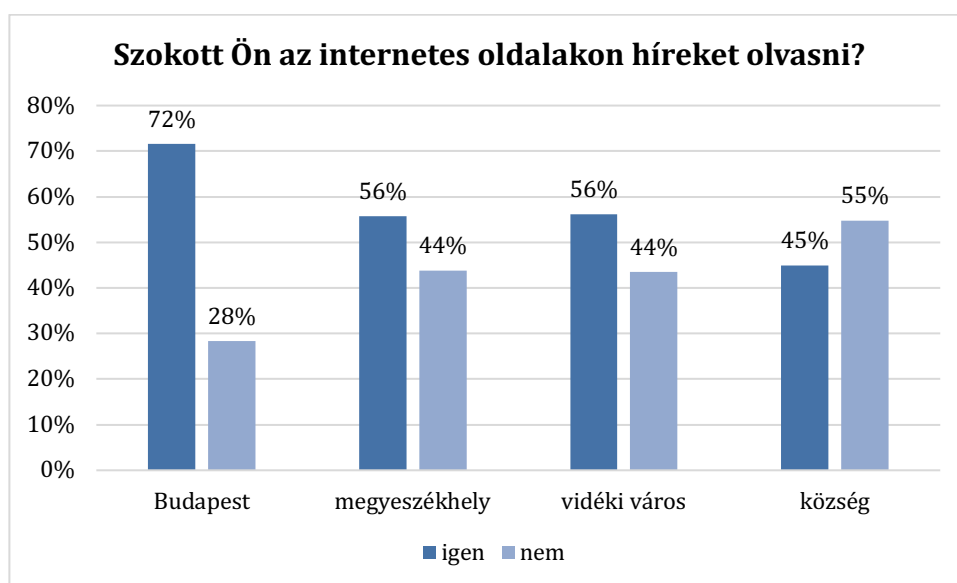
Az alapjövedelem elképzelésének is magasnak mondható a népszerűsége. Településtípustól függetlenül a megkérdezettek több, mint fele támogatná a bevezetését. Az ötlet a budapestiek körében a legnépszerűbb, körükben 56 százalék pártolná ennek a gazdasági programnak a megvalósítását. Kivétel nélkül 50 százalék feletti az egyetértés azzal az állítással is, hogy az államnak többet kellene költenie szociális kiadásokra, még akkor is, ha ehhez növelni kellene az adókat.

Nagyobb különbség rajzolódik ki a vagyoni különbségek elfogadásának tekintetében. Míg a községekben élők több, mint kétharmada szerint (70 százalék) csak kis jövedelmi különbségeket lenne szabad megengedni az emberek között, addig Budapesten ez az arány 56 százalék. A kisebb városokban élők véleménye közelebb áll a budapestiekéhez (59 százalék), míg a megyeszékhelyeken élők a községekben (66 százalék).

A fenti adatok tükrében nem meglepő, hogy minden településcsoportban a megkérdezettek nagy többsége szerint a Fidesz gazdaságpolitikája a gazdagoknak kedvez. A megyeszékhelyeken élők a legkritikusabbak e tekintetben: kicsivel több, mint kétharmaduk ért egyet ezzel az állítással, de minden más településtípus esetében is 60 százalék felett vannak azoknak az aránya, akik így vélekednek.

MÉDIAFOGYASZTÁS

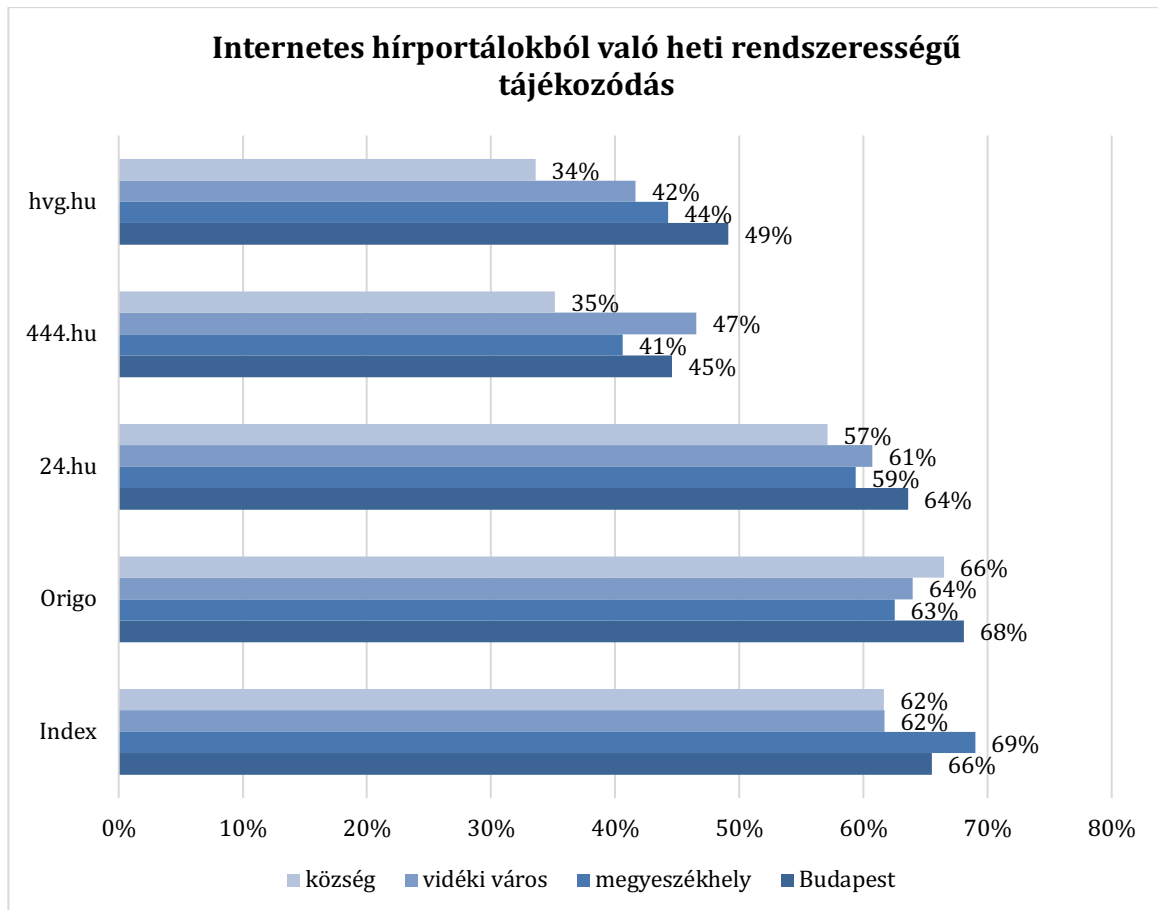
A legjelentősebb különbség a fővárosiak és a vidéken élők között az internetes hírfogyasztásában van. Budapesten a megkérdezettek több, mint kétharmada, 72 százaléka szokott interneten híreket olvasni, míg a megyeszékhelyeken és a kisebb városokban élők esetében ez a szám már csak 56 százalék, a községben élőknek pedig kevesebb, mint a fele, csupán 45 százaléka szokott online tájékozódni. Ebben a nagy különbségben az infrastrukturális feltételeknek feltehetően nincs kitüntetett szerepe, hiszen a [KSH](#) legfrissebb, 2020-as adatai szerint a magyar háztartások jelentős részének, majd 93 százalékának van vezetékes internethozzáférése. Az ok inkább arra vezethető vissza, hogy a budapestieket valamennyivel nagyobb arányban foglalkoztatja a politika, mint a többi településtípuson élőket, valamint a fővárosiak kisebb arányban néznek rendszeresen tévét, így nem meglepő, hogy nagyobb részük tájékozódik az interneten.

20. ábra - Internetes portálokból való tájékozódás aránya

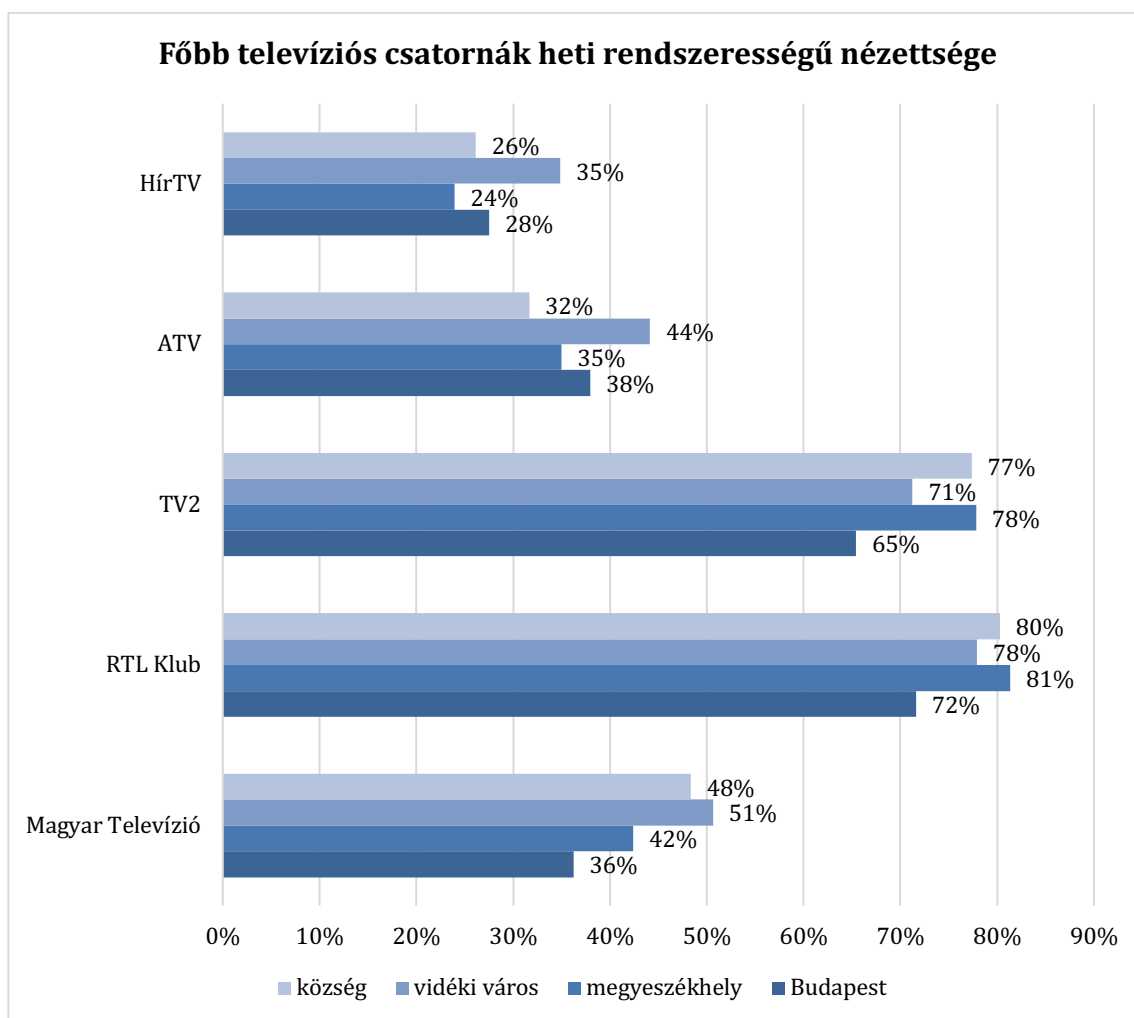

Azok körében, akik szoktak online híreket fogyasztani a két legrégebbi internetes portál, az Index és az Origo heti rendszerességű olvasottsága a legnagyobb: 60 százalék feletti településtípustól függetlenül. Emellett minden lakóhely esetében jelentős, 55 százalék feletti a 24.hu rendszeres olvasottsága is. Viszont a 444-et, valamint a hvg.hu-t a községekben élő online hírfogyasztók már láthatóan jóval kisebb arányban olvassák sűrűbben, mint a többi településtípuson élők (21. ábra).

21. ábra - Internetes hírportálokból való rendszeres tájékozódás aránya

Ami a televíziónézési szokásokat illeti, az RTL Klubot minden településtípus esetében többen nézik heti rendszerességgel, mint a TV2-őt, és ugyanez a helyzet az ATV–HírTV összevetésben is. Előbbit ráadásul nem csak Budapesten, hanem a kisebb városokban és a megyeszékhelyeken is 10 százalékkal nézik többen átlagban, mint a kormánypárti hírtelevíziót. A televíziózás tekintetében jelentős különbség egyedül a közmédia esetében figyelhető meg. A budapestiek csupán bő harmada (36 százaléka) nézi legalább heti rendszerességgel a köztévét – ezzel a fővárosban az ATV megelőzi az állami tévécsatornát. A kisebb városokban élők esetében ez az arány több, mint 50 százalék, és a községeken élők körében is majdnem minden második megkérdezett nézi heti gyakorisággal a köztévét. Míg budapestiek jelentős része, 42 százaléka nyilatkozott úgy, hogy soha nem nézi az állami médiát, addig a vidéki településeken élők nagyjából 30 százaléka (22. ábra).

22. ábra - Főbb televíziós csatornák heti rendszerességgű nézettsége

A Republikon működését 2018-21 között az Európai Unió „Europe for Citizens” programja támogatja.